

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2021/22:17

Fredagen den 10 december

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

Statsrådet Anna-Caren Säterberg

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 15 november 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för jordbruk och fiske den 12–13 december 2021

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Anna-Caren Säterberg med medarbetare välkomna till dagens EU-nämnd.

Eftersom statsrådet måste vara i kammaren senast klockan 9 ber jag er göra korta och kärnfulla inlägg. Det gäller även statsrådet med medarbetare

Vi inleder med återrapporten.

Anf. 2 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! Om det finns frågor svarar vi gärna på dem.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Det finns inga frågor. Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går in på punkt 3, Rådets förordning om fastställande för 2022 av fiskemöjligheterna i unionens vatten och andra vatten. Det är en beslutspunkt och en återkommande fråga.

Anf. 4 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! Frågan är en beslutspunkt på rådsmötet, och förslaget handlar om fastställande av fiskemöjligheter i EU:s vatten i Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Atlanten. Förslaget omfattar också EU:s fiskemöjligheter på internationellt vatten och i olika tredjeländer som EU har avtal med. Det är ett omfattande förslag som innehåller runt 190 fiskbestånd indelade i ännu fler kvoter.

Kommissionens förslag följer de målsättningar och principer som finns i den gemensamma fiskeripolitiken och som kommissionen presenterat i sitt årliga policymeddelande från i somras. Det innebär bland annat att fiskemöjligheter ska fastställas i enlighet med maximal hållbar avkastning och att EU:s fleråriga planer för vissa djuplevande bestånd i Nordsjön och västliga vatten ska tillämpas.

För de bestånd som saknar vetenskaplig rådgivning om maximal hållbar avkastning föreslår kommissionen nivåer baserade på vetenskaplig rådgivning om försiktighetsansatsen.

För vissa fiskemöjligheter har den vetenskapliga rådgivningen inneburit att inget uttag bör ske. Det gäller bland annat för torsken i Kattegatt. För torsken i Kattegatt har kommissionen föreslagit förbud mot riktat fiske samt mycket låga bifångstkvoter för fångster som bedöms vara oundvikliga.

För dessa fiskemöjligheter föreslås också ytterligare åtgärder utöver fångstbegränsningar som anses nödvändiga för att minska fångsterna.

För fartyg som har tilldelning av torsk i Kattegatt föreslås en fortsättning av redan beslutade regler som innebär krav på antingen selektiva redskap eller kameraövervakning.

Förslaget innebär också att kvoten för havskräfta och rödspätta föreslås minska för att ytterligare minimera bifångster av torsk i Kattegatt.

För ål kvarstår liksom tidigare år krav på en tremånaders stängningsperiod men med tillägget att stängningsperioden ska införas när ålens migration är som störst.

Liksom tidigare år innehåller förslaget, som presenterades i oktober, främst de kvoter som EU beslutar om internt. Förslaget kommer nu att kompletteras med de kvoter som förhandlas med tredjeländer, vilket i regel äger rum under hösten.

Sedan Storbritanniens utträde ur unionen utgör dessa kvoter en majoritet av de fiskemöjligheter som ingår i förordningen. Brexit har också medfört att förhandlingarna blivit mer komplexa eftersom vissa av bestånden förvaltas antingen bilateralt mellan EU och Storbritannien och mellan EU och Norge eller trilateralt mellan EU, Norge och Storbritannien.

EU:s förhandlingslinje i förhandlingarna har vilat på samma principer som för EU:s interna bestånd, som grundas på målen i den gemensamma fiskeripolitiken. Förhandlingarna pågår fortfarande, och förhandlingsresultatet ser ut att innebära att parterna är överens om fiskemöjligheter som grundas på vetenskaplig rådgivning för de flesta bestånd.

Såra frågor har i stället rört tillträde till varandras vatten och utbyte av fiskemöjligheter.

Om förhandlingarna inte blir klara i tid behöver EU fastställa provisoriska kvoter för att täcka första kvartalet för 2022.

En stor utmaning för svenskt fiske i förhandlingarna har varit fastställandet av TAC för sill i Skagerrak, som är det område där Sverige har störst andel. Traditionellt har hälften av kvoten kunnat fiskas i brittiska vatten, men i år har Storbritannien endast gått med på att förlänga denna flexibilitet tillfälligt.

Samtidigt behöver fisket i Skagerrak begränsas kraftigt för att skydda västlig Östersjösill, som också finns i Skagerrak. Det innebär att vi skulle behöva fiska hela andelen Nordsjösill i Nordsjön för att kunna nyttja kvoten. Detta blir en prioriterad fråga på rådsmötet.

Regeringen har för avsikt att vid rådsmötet verka för en slutlig överenskommelse som så långt som möjligt uppfyller målen i den gemensamma fiskeripolitiken. Det innebär att fiskemöjligheterna ska fastställas i enlighet med maximal hållbar avkastning, att reformens mål

om landningsskyldighet möjliggöras och att den vetenskapliga rådgivningen utgör grunden för besluten.

Regeringen anser generellt att en stor obalans mellan fiskemöjligheter som naturligt förekommer i samma fångst bör undvikas och att associerade åtgärder som tekniska regleringar är viktiga i syfte att undvika oönskade bifångster eller för att minska fiskeridödlighet. I syfte att minska fiske-trycket på västlig Östersjösill i Skagerrak kommer regeringen också att verka för ökat tillträde för att Sverige ska kunna fiska sill i Nordsjön.

Anf. 5 MARIA GARDFJELL (MP):

Jag tackar statsrådet för dragningen.

Vi anmälde en avvikande ståndpunkt vid miljö- och jordbruksutskottet, och jag kommer att anmäla den här också.

Det handlar om att vi tycker att endast bifångst ska tillåtas för den västliga Östersjösillen och att Sverige ska verka för en total stängning av allt fiske av europeisk ål.

Det är välkommet att kommissionen driver på för att dra ned kvoterna för flera arter, men det är lite konstigt att man inte följer de vetenskapliga råden vad gäller just ålen.

Finns det någon information om hur regeringen har agerat i de arbetsgrupper som har varit inför fiskerådet? Har Sverige drivit på vad gäller de vetenskapliga råden kopplat till ålen?

Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V):

Vänsterpartiet har också anmält en avvikande ståndpunkt i denna.

Jag hade en fråga men tyckte att jag fick svar på den, men bara för att förtydliga: Innebär ställningstagandet att regeringen i förhandlingarna kommer att försöka få igenom en större kvot i Nordsjön? I så fall vill jag komplettera vår avvikande ståndpunkt eftersom vi anser att kvoten i Nordsjön inte bör öka.

Anf. 7 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! Ålen tillhör ålförordningen, och det är ingen kvot på den som ska samordnas vid detta möte.

När det gäller strömmingen ger jag ordet till en av mina medarbetare.

Anf. 8 Kanslirådet KARIN VICTORIN:

För strömmingen i Skagerrak, alltså det västra vårlekande sillbeståndet från Östersjön, kommer endast en bifångstnivå att vara tillåten. Av den fiskemöjlighet som utgör Nordsjösill kommer vi att verka för att den ska kunna tas i Nordsjön, där det inte finns någon inblandning av västlig vårlekande Östersjösill. Det innebär inte en ökning av den andel som Sverige historiskt har och som man har kommit överens om mellan Storbritannien, Norge och EU.

Anf. 9 MARIA GARDFJELL (MP):

Om jag förstår det rätt tillåts endast bifångst för den västra strömmingen i Skagerrak och även kanske lite norrut. I så fall kan jag ändra min ståndpunkt och ta bort den delen. Men det är viktigt att stå kvar

2021/22:17
10 december

i frågan, för ålen berörs på detta möte även om det inte handlar om kvoter.

Anf. 10 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Det är helt rätt som Maria Gardfjell säger: Det är endast bifångst.

Kommissionens förslag för ålen är att tremånadersperioden ska läggas under migrationen. Det är det vi har att ta ställning till.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt med två oliklydande avvikande meningar från Vänsterpartiet respektive Miljöpartiet.

Så till dagordningspunkt 4, Rådets förordning om fastställande för 2022 av fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet. Det är ett beslutsärende.

Anf. 12 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! På rådets möte väntas en politisk överenskommelse nås om fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet för 2022.

För Medelhavet grundar sig förslaget på den fleråriga planen som antagits för västra Medelhavet. Den fleråriga planen syftar till att uppnå maximal hållbar avkastning i området senast 2025. För de arter som ingår i planen innebär förslaget införlivning av de överenskommelser som ingått inom ramen för Allmänna kommissionen för fiske i Medelhavet.

Förslaget innehåller också fiskemöjligheter för piggvar och skarpsill i Svarta havet.

När det gäller fiskemöjligheter anser regeringen att det är angeläget att nå målen om maximal hållbar avkastning. Det är också angeläget att den gemensamma fiskeripolitikens mål om landningsskyldighet möjliggörs och att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten.

Mot denna bakgrund har regeringen inga invändningar mot kommissionens förslag men kommer självklart att följa förhandlingarna så att slutresultatet hamnar nära det förslag som kommissionen har presenterat.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 5, Jordbruk – otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan. Det är en riktlinjedebatt och diskussionspunkt.

Anf. 14 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! På rådsmötet kommer frågan om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan upp för diskussion. Ordförandeskapet avser att ha en diskussion om erfarenheter från implementeringen av regelverket med fokus på vilka utmaningar som finns i verkställandet och om det krävs ytterligare åtgärder på området.

Regeringen är positiv till regelverket om otillbörliga handelsmetoder i livsmedelskedjan, som är ett viktigt steg för att öka lönsamheten hos leverantörerna i livsmedelskedjan.

Regelverket trädde i kraft den 1 november i år, och det är ännu svårt att dra några slutsatser om vilken effekt regelverket har haft. Men det finns en tilltro till regelverket hos många producerande företag i livsmedelskedjan i Sverige.

Regeringen avser vi rådsrådet att redogöra för den nationella implementeringen av direktivet samt dess möjligheter och utmaningar. Regeringen anser att det är svårt att avgöra om ytterligare åtgärder behövs innan en utvärdering av regelverket är genomförd.

En utmaning är att få företag att anmäla när de utsätts för otillbörliga handelsmetoder. En annan utmaning är hur den gränsöverskridande handeln ska regleras och hur de problem som kan uppkomma när man har olika regler i olika länder ska åtgärdas.

Det kommer att bli intressant att ta del av hur direktivet har implementerats i andra medlemsstater och vilka utmaningar de ser.

Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V):

Här har Vänsterpartiet anmält en avvikande ståndpunkt med M, C och KD. Vi anser helt enkelt att det är svårt att dra slutsatser om vilken effekt regelverket har haft. Jag vill meddela att vi håller fast vid den avvikande ståndpunkten.

Anf. 16 JOHN WIDEGREN (M):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för föredragningen.

Precis som sas anmälde vi en avvikande ståndpunkt i går. Jag tänkte läsa upp den eftersom den har förändrats i någon mening. Jag kan även skicka in den senare. Den är kort. Förslaget till ny ståndpunkt lyder enligt följande:

Regeringen är positiv till åtgärder som kan öka lönsamheten hos leverantörerna i livsmedelskedjan. Det är ännu svårt att dra några slutsatser om vilken effekt regelverket har haft. Regeringen kommer att utvärdera konsekvenserna av lagen och välkomnar att detta kommer att ske även på EU-nivå. Regeringen föreslår att Sverige vid mötet kan redogöra för den nationella implementeringen av direktivet samt möjligheter och utmaningar med implementeringen och notera information från andra medlemsstater.

Anf. 17 SOFIA DAMM (KD):

Jag bekräftar att vi ansluter oss till den avvikande ståndpunkten.

Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C):

Vi står också bakom den avvikande ståndpunkten.

Anf. 19 MARTIN KINNUNEN (SD):

SD ansluter sig också till förslaget från M.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Det har skett förändringar sedan gårdagen. Jag kommer att ajournera mötet. Jag kallar fram statsrådet och de partier som har framfört den avvikande ståndpunkt som har fått majoritet för samtal och konsultation.

Anf. 21 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! Vi har ändå bråttom. Vi hör vad alla säger, och vi kommer naturligtvis att under det anförande vi ska framföra beakta allt så att alla känner sig nöjda och glada.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Så bra! Då behöver vi inte ha konsultationer. Det är vi extra glada för eftersom det var fara i dröjsmålet.

Anf. 23 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Det är inte heller en beslutspunkt på dagordningen.

Anf. 24 ORDFÖRANDEN:

Det är en diskussionspunkt – helt korrekt uppfattat. Det var smidigt och vällovligt. Då behöver vi inte ajournera mötet. Vi gör alla vad vi kan för att statsrådet ska kunna vara på plats.

Jag tror inte att statsrådet önskar kommentera ytterligare. Regeringen har tagit med sig den avvikande ståndpunkten med de kommentarer som bland annat framfördes av John Widegren, och regeringen kommer att ha med sig detta i sitt diskussionsunderlag inför rådsmötet.

Jag konstaterar med detta tillägg att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går in på dagordningspunkt 6, Slutsatser om en beredskapsplan för att trygga livsmedelstillgången och livsmedelsförsörjningen i kristider.

Det här är dock ett beslutsärende.

Anf. 25 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Ordförande! Den 12 november antog kommissionen meddelandet om en beredskapsplan för att trygga livsmedelstillgången och livsmedelsförsörjningen under kristider. Syftet med meddelandet är att inleda ett EU-gemensamt arbete för att identifiera och hantera brister gällande livsmedelstillgång och livsmedelsförsörjning för att på sätt göra EU bättre rustat att hantera framtida kriser.

Kommissionens bedömning är att EU:s krishantering har fungerat väl under pandemin och att befintliga system och åtgärder, till exempel inom den gemensamma jordbruks- och fiskeripolitiken, är ändamålsenliga. Samtidigt konstaterar kommissionen att det är nödvändigt att intensifiera samordningen mellan medlemsstaterna och att förbättra beredskapsplaneringen i EU.

Kommissionen föreslår därför att en särskild mekanism ska inrättas. Mekanismen ska bestå av en expertgrupp som ska träffas inom olika konstellationer där företrädare från EU:s samtliga medlemsländer ingår. Tredjeländer vars livsmedelskedjor är mycket integrerade med EU:s livsmedelskedja kommer att göras delaktiga i mekanismen såväl som aktörer från näringslivet.

Tillsammans med kommissionen ska expertgruppen kartlägga risker och sårbarheter i EU:s livsmedelskedja och ta fram förslag till åtgärder samt riktlinjer för kommunikation. Det slovenska ordförandeskapet har nu tagit fram förslag till rådsslutsatser om kommissionens meddelande. Förslaget har diskuterats av medlemsstaterna på teknisk nivå i Bryssel, och

det har varit ett starkt stöd bland EU:s medlemsländer till kommissionens meddelande. Sverige och flera andra länder har påpekat vikten av fungerande livsmedelskedjor även i kris och betydelsen av att subsidiaritetsprincipen och nationell kompetens respekteras.

En till viktig fråga som Sverige har drivit är att hänsyn ska tas till nationella sekretessbestämmelser och nationell säkerhet i samband med kartläggning av sårbarheter i livsmedelssystemet och i utbyte av information på EU-nivå. Vi har också föreslagit skrivningar om vikten av öppen handel, marknadsorientering och att en administrativ börda ska undvikas.

Sverige har fått stort gehör för de ståndpunkter som vi har framfört under förhandlingarna. Mot den bakgrunden anser regeringen att ordförandeskapets förslag till rådsslutsatser är välbalanserat och ligger i linje med svenska prioriteringar och ståndpunkter. Regeringen anser därför att rådsslutsatserna kan stödjas.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag konstatera att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 7, Övriga frågor. Det är 7 a–f. Finns det där något som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 27 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Nej, men vi tar gärna frågor.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Det verkar inte finnas några frågor.

Då noterar vi och tackar för informationen.

Jag tackar speciellt EU-nämndens ledamöter och statsrådet för snabbbläsning. Vi känner oss trygga med att statsrådet hinner i tid till plenisalen. Tack för närvaron i dag, lycka till på rådsmötet och givetvis en trevlig helg.

§ 2 Allmänna frågor
Statsrådet Hans Dahlgren
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna
frågor den 23 november 2021
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 14 december 2021

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statsrådet Hans Dahlgren med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Vi inleder som vanligt med återrapport från möte i rådet den 23 november 2021.

Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Herr ordförande! Jag har inget att tillägga till den skriftliga rapporten.

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Vi noterar och tackar för informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Förberedelser inför Europeiska rådet den 16–17 december 2021: Slutsatser. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 32 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det är som vanligt allmänna rådets uppgift att förbereda Europeiska rådets möte på torsdag i nästa vecka med utgångspunkt från de slutsatser som nämnden har tagit del av. Samma dag, den 16, kommer det också att vara ett eurotoppmöte i inkluderande format. Dagen innan äger också ett toppmöte rum inom ramen för det östliga partnerskapet.

Dagordningen på Europeiska rådet har flera punkter: covid-19, krisberedskap, energipriser, säkerhet och försvar samt utrikesfrågor. Också externa aspekter av migration kommer att behandlas.

Min gissning är att de två huvudfrågorna blir covid-19, med tanke på hur det ser ut i Europa i dag, och situationen mellan Ukraina och Ryssland.

Jag börjar med covid-19. Utvecklingen är som sagt oroande, med den snabbt ökande smittspridningen och en ny tydlig mycket smittsam variant av viruset. Det är ett läge där land efter land tvingas återinföra olika former av restriktioner. Jag är verkligen rädd att vi riskerar att gå en hård vinter till mötes.

Det finns fortfarande behov av samordning inom EU när det gäller åtgärder mot pandemin, inklusive mot spridningen av den nya omikronvarianten. Det är viktigt med fortsatt samordning av reserestriktioner och bestämmelser som rör de digitala covidbevisen på EU-nivå.

Sedan behöver mycket mer göras för att ytterligare höja vaccinationstäckningen inom EU. En viktig del är att motverka desinformation och bemöta den vaccinationsskepsis som finns utbredd i flera europeiska länder. Också där välkomnar regeringen en gemensam EU-ansats.

Sedan är förstås den globala tillgången till vaccin avgörande i det totala bekämpandet av pandemin, också för att förhindra uppkomsten av fler varianter. Det är förstås bra att Sverige nu vid årets slut har kunnat donera

10 miljoner doser covidvaccin. EU är faktiskt den mest generösa givaren i världen, men vi kan bli ännu bättre. Det internationella samarbetet kan bli effektivare så att doser inte behöver slängas bort.

Ordförande! Europeiska rådet kommer att följa upp det arbete som har gjorts för att stärka EU:s beredskap, insatsförmåga och resiliens vid framtida kriser. Där har vi från regeringens sida markerat att det är viktigt att EU-arbetet med den stärkta krisberedskapen görs på ett sätt som bevarar den inre marknadens integritet och betonar vikten av en öppen ekonomi.

Sedan står energipriser återigen på dagordningen. Det är förståeligt eftersom de höga priserna har hållit i sig under hösten och påverkar förstås både hushåll och företag. Samtidigt är det viktigt, tycker vi, att medlemsländerna inte gör insatser som riskerar att snedvrider energimarknaderna eller påverka hur utsläppshandeln fungerar.

Vi kan konstatera att de rapporter som har kommit från EU:s tillsynsmyndigheter, Esmå och Acer, inte heller ger stöd till uppfattningen att de höga priserna beror på marknadsmanipulation, som en del har påstått, eller på brister i utsläppshandelssystemet.

En viktig orsak till de höga elpriserna är priset på naturgas. Det styrker vår uppfattning att omställningen till fossilfria energislag behöver påskyndas för att vi ska kunna uppnå de ambitiösa klimatmålen inom EU och minska beroendet av fossila bränslen.

När det gäller området säkerhet och försvar kommer ledarna att ha en första vägledande diskussion om förslaget till en så kallad strategisk kompass. Regeringen stöder en tydligare strategisk inriktning för europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete, men det är viktigt att hålla på grundprincipen att medlemsstaterna ansvarar för sina egna militära förmågor. Regeringens hållning är klar, det vill säga att vi vill inte se en EU-armé eller något gemensamt EU-försvar. Det är inte heller aktuellt i de texter som diskuteras.

En stark transatlantisk länk är särskilt viktig i sammanhangen, och regeringen välkomnar ett nära samarbete mellan EU och Nato. Vi stöder förslaget att ta fram en ny EU-Nato-deklaration för att ytterligare befästa samarbetet.

När det gäller migration förväntas den externa dimensionen stå i fokus. Det blir en uppföljning av Europiska rådets möten tidigare i år där kommissionen och den höga representanten ombetts att presentera åtgärder och handlingsplaner för prioriterade ursprungs- och transitländer. Att det behövs ett fördjupat samarbete med prioriterade länder på migrationsområdet har visat sig tydligt genom utvecklingen i Afghanistan och nu under senare tid också genom situationen vid EU:s yttre gräns mot Belarus.

Samtidigt är det fortfarande sant att det behövs ytterligare ansträngningar för att få på plats ett gemensamt europeiskt asylsystem som bygger på en balans mellan ansvar och solidaritet, som ger stöd till medlemsstater som blir utsatta för ett högt migrationstryck samt som leder till en jämnare fördelning av asylsökande inom unionen. Jag hörde att den franske presidenten i går, när han presenterade de franska prioriteringarna inför ordförandeskapet, satte paktförslaget bland det första att ta tag i. Men huruvida det kommer att gå i mål under det franska ordförandeskapet är mer osäkert.

2021/22:17
10 december

Avslutningsvis har vi de externa frågorna, och först Belarus. Det som har skett vid EU:s gräns mot Belarus är oacceptabelt, och ansvaret står naturligtvis att söka i Minsk. Detta sätt att cyniskt använda människor, till och med barn, för egna politiska syften måste naturligtvis fördömas. Det är givet att situationen vid EU:s yttre gräns är en gemensam angelägenhet för hela EU, och det är viktigt med solidariska och samordnade åtgärder som samtidigt är vägleda av EU:s grundläggande värden och respekt för mänskliga rättigheter.

I det senaste utkastet till slutsatser, som skickades ut först efter det att den kommenterade dagordningen sändes till EU-nämnden, finns en text om situationen vid Ukrainas gräns, och i utkastet uppmanas Ryssland att avbryta den militära upprustningen. Denna situation är verkligen oroande. Det är uppenbart att Europeiska rådet måste göra klart att rysk aggression mot Ukraina kommer att få mycket allvarliga konsekvenser för relationerna mellan EU och Ryssland. Jag räknar med att det ska gå att forma ett enigt budskap om detta, för det är bara genom enighet inom EU som vi tydligt kan påverka utvecklingen på något sätt. Jag hoppas att det blir så den här gången också.

Till sist, när det gäller det kommande toppmötet mellan EU och Afrikanska unionen, anser regeringen att EU, som är den afrikanska kontinentens främsta samarbetspartner, ska verka för en starkare relation med Afrikanska unionen och också med enskilda afrikanska länder, inte minst när det gäller att stödja afrikanska länders tillgång till vaccin mot covid-19.

Anf. 33 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag har några frågor och kommentarer, och jag börjar med covid. Vi har pratat om det många gånger, och den situation vi nu ser vad gäller smittspridningen är mycket oroande. I slutsatserna poängteras hur viktigt det är att komma vidare med ytterligare vaccinationer och hur viktigt det är att alla gör det. Detta kan vi inte nog påpeka. Jag tycker också att det finns skäl att påpeka att vissa grupper och områden måste poängteras vad gäller information. Det handlar inte bara om desinformation utan också om att få rätt information.

När det gäller energipriserna tror jag att jag fick svar nu under dragningen. I regeringens ståndpunkt, som vi har fått skriftligen, finns det en mening som jag förstår nu men som jag först inte begrep. Där står att diskussionen i Europeiska rådet om energipriserna bör vara förberedd – absolut! – och sedan separeras från diskussionen om EU:s klimatarbete. Jag läste fel, får jag erkänna. Från moderat sida har vi hela tiden argumenterat att alla fossilfria energislag kommer att behövas för att klara omställningen. Jag delar statsrådets uppfattning att det inte är utsläppsrättshandeln som har skapat denna situation, så det blir ingen fråga.

Sedan har jag en fråga om den strategiska kompassen, som vi har diskuterat vid olika tillfällen med olika statsråd. Vi har från moderat sida länge efterfrågat en dialog med regeringen om detta. Det har varit lite svårt för oss att förhålla oss till det när vi inte sett utkastet, men nu har det ju presenterats för ett tag sedan. Vi efterfrågar en sådan dialog med regeringen, för det är svårt att se hur vi ska stödja något när vi inte har sett det

och när vi heller inte har tagit del av hur regeringen har mejslat fram de riskanalyser som den strategiska kompassen bygger på.

Vi i Moderaterna har också vid ett flertal tillfällen lyft upp de hot, risker och sårbarheter som vi menar finns i norra Europa och Arktis och som framför allt genereras av Rysslands agerande. Det som vi har noterat i det som hittills har kommit ut från den strategiska kompassen är att det saknas en hel del om detta perspektiv, vilket gör att det tappar över lite grann åt ett annat håll. Det blir en dubbel fråga om vad det är som regeringen säger när man stöder detta.

Vad gäller Belarus tycker jag att statsrådet uttryckte det väldigt väl, så det behöver jag inte säga något om. Jag tycker att statsrådet också uttryckte det väldigt väl om Ukraina. Det är otroligt viktigt att EU nu visar solidaritet och står upp för den europeiska säkerhetsordningen och visar att det finns gränser för hur Ryssland kan agera i det europeiska närområdet. Väl uttryckt, och lycka till!

Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V):

Jag fick först räcka upp handen och stryka mig och sedan räcka upp handen igen.

Jag ska hålla inlägget så kort jag kan. När det kommer till frågan om vaccination nämnde statsrådet att vi är en av de mest generösa givarna. Det är inte så svårt att vara det när vi tillhör den del av världen som i princip har tagit patent på varenda vaccindos som finns i världen, och därmed blir det inte så många som kan konkurrera om den siffran med Europa. Jag ville bara få med det.

När det kommer till frågan om den strategiska kompassen håller jag med Moderaterna helt och hållet. Det är bekymmersamt att vi måste kämpa med att förstå processen med den strategiska kompassen, vad den innebär och vad den kommer att leda till. Regeringen har försökt informera tidigare. Vi har haft sådana diskussioner, och det uppskattar vi i Vänsterpartiet. Vi har heller ingenting emot de civila delar som ingår, men vi är mer tveksamma till det militära samarbetet.

Jag går över till den fråga som statsrådet berörde och där vi har en avvikande ståndpunkt. Vi menar att det inte går att försvara alliansfriheten ifall vi ska ingå i ett starkare militärt samarbete inom EU men också när det kommer till Nato. Ibland framställs Nato som något slags fredsbevarande organ som ska säkerställa fred och frihet runt om i världen. Resultatet har, som vi alla i detta rum har sett, inte blivit så. Med anledning av detta vill jag anmäla avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Anf. 35 MARIA GARDFJELL (MP):

Tack för en utmärkt dragning! Jag har inga invändningar mot det som statsrådet har framfört, men jag har två frågor.

Först är det vaccinationsfrågan. Redan på ett tidigt stadium, egentligen innan vaccineringen började, hade Sverige en bra linje i antivaxx-arbetet när det gäller att försöka motverka desinformation. Man identifierade denna fråga i ett mycket tidigt skede. Jag upplever ändå att det är ett stort problem, och jag undrar om regeringen kommer att ta med sig några mer konkreta åtgärdsförslag till EU-arbetet. Sverige har ändå ett ganska gott läge jämfört med en hel del andra länder.

Sedan är det Belarusfrågan. Den är naturligtvis oerhört allvarlig, och jag stöder till fullo det som statsrådet har sagt. Men hur kan man arbeta för att säkerställa att humanitär hjälp kommer på plats?

Anf. 36 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! Tack, statsrådet, för dragningen! Det är många viktiga frågor som ska förberedas på allmänna rådet, och många har nämnts.

Jag vill ge mitt fulla stöd till punkten om Ukraina, som kom med lite sent om jag förstod det rätt, och till att statsrådet var så tydlig med att det måste få konsekvenser för Ryssland samt vikten av att det nu verkligen utformas ett gemensamt starkt uttalande. Beträffande den stora mobiliseringen vid gränsen och kanske framför allt den destabiliseringskampanj som tycks intensifieras inne i Ukraina har USA och Antony Blinken varit väldigt tydliga om konsekvenserna för Ryssland. Jag hoppas att ni kan hålla fast vid detta så att det blir tydligt från mötet.

Sedan har jag en liten grej när det gäller konferensen om Europas framtid, som vi har lyft upp tidigare i utskottet.

(ORDFÖRANDEN: Det kommer sedan under nästa punkt.)

Jag är alltid steget före, men då nöjer jag mig med Ukraina.

Anf. 37 MARIA NILSSON (L):

Jag håller med om det som har sagts och det som statsrådet har formulerat om den svenska ståndpunkten, men jag har några frågor.

Den första rör den strategiska kompassen. Vi har nog varit inne på det tidigare, men som Jessika Roswall nämnde har vi inte fått den information som vi kanske hade önskat. Det har dock funnits tillfällen när vi har fått det från tjänstepersonsnivå. En fråga där är om man inte kopplar den strategiska kompassen till situationen för energipriser, inte minst beroendet av naturgas från Ryssland? De två är ju på något sätt kommunicerande kärl. Jag uppfattar inte att så var fallet när jag ställde frågan, så jag vill fråga statsrådet: Kommer ni att ta upp beroendet av naturgas och hur detta påverkar säkerhetsläget och att det behöver bli en tydligare del i den strategiska kompassen, så att det inte blir stuprör?

Sedan var det väl formulerat om Ukraina. Vad gäller Belarus är det precis som det står i förslaget till svensk ståndpunkt. Jag undrar om statsrådet ändå kan komma att lyfta upp behovet av att Polen öppnar gränsområdena för till exempel journalister för att ge större insyn i vad som faktiskt sker där, och naturligtvis även ge humanitär hjälp, och hur man ser på att Frontex skulle kunna ta en större roll i det som sker.

Anf. 38 ANNIKA QARLSSON (C):

Tack så mycket, statsrådet, för genomgången av en diger dagordning!

Det finns ett antal frågor på den som är intressanta att fundera på. Det som bröt ut för två år sedan när det gäller gränser, handel, rörlighet och så vidare blev inte så bra, och där har vi förhoppningsvis lärt oss en läxa. Det gäller att hålla ögonen på och fortsätta att bevaka den delen så att det inte blir den typen av agerande igen mellan länder utan att vi ser till att bevara det som vi lärde oss för två år sedan.

Kopplat till Belarus finns lite andra tankar om att göra gemensam sak med Ryssland. Det gäller att ha vaksamhet och att inte, för att stötta i denna situation, nu öppna för samarbeten som vi inte annars skulle kunna tänka oss.

En sak som inte står med och som det kan vara intressant att höra ifall den kommer att vidröras bilateralt på en sådan tillställning är vad som sker kopplat till rättsstatskraven, alltså de processer som rör Ungern och Polen. Finns det något som rör sig i den frågan som kommer att beröras när man träffas i dessa sammanhang? Jag ser inte att det finns med på dagordningen någonstans, men det är en fråga som kräver ständig bevakning.

Anf. 39 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag tackar för frågor och kommentarer.

Först vill jag säga till Jessica Roswall att jag verkligen beklagar om vi har varit missunnsamma med information från regeringen. Vi har nog varit lite vilsna själva när det gäller vart kompassen ska leda oss och vart kompassnålen ska riktas, men nu finns det en text på bordet. Det är inte en slutlig text. Jag vill understryka att det inte är något som är tänkt att antas vid Europeiska rådets möte i nästa vecka, utan det är först i mars som detta ska ske. Det ska göras ett arbete i rådsarbetsgrupper före dess, och jag är övertygad om att det kommer att behandlas av både utrikesministrarna och försvarsministrarna.

Jag vet att utrikesministrarna och försvarsministrarna har haft en dialog med riksdagen inför framtagandet av kompassen, och jag hoppas att jag kan räkna med att både Peter Hultqvist och Ann Linde är intresserade av att engagera sig i en sådan dialog inför att det ska slutföras. Jag ska i alla fall ta med mig detta och säga det till dem när jag ser dem härnäst. Ann Linde kommer också hit snart.

Jag kan som Jessica Roswall se att den situation som har utspelat sig här i norra Europa kring Arktis naturligtvis är en säkerhetspolitisk fråga som hör till omvärldsbilden. Jag kan inte nu säga hur mycket som står om detta i den nuvarande texten, men står det ingenting alls får vi korrigera det, antar jag. Det är väl också ett svar till Daniel Riazat på frågan om processen.

När det gäller möjligheten att kombinera den militära alliansfriheten med att bejaka ett nära samarbete mellan EU och Nato har vi uppenbarligen olika uppfattningar. Jag står hundra procentigt fast vid den militära alliansfriheten, men jag har inte funnit det svårt att som engagerad EU-medlem tycka att det är rimligt att vi har ett samarbete med Nato. Det är bara att notera den avvikande uppfattningen.

Maria Gardfjell frågade vad vi konkret kan göra för att motverka fördomar mot att låta sig sprutas med vaccin. Det finns ett program som kommissionen arbetar med för att motverka den här desinformation, och det är bra att det fortsätter att utvecklas. Om man från svensk sida ska ta med några erfarenheter som har varit positiva och som kanske kan användas i det här arbetet, som Maria Gardfjell efterlyser, är det väl det här med att ha så mycket uppsökande verksamhet som möjligt. När man har skickat ut kallelser till folket om att till exempel komma för att vaccinera sig vid en speciell tidpunkt på en speciell plats har det faktiskt ökat vaccinationsbenägenheten i olika delar. Det här med att köra ut bussar och vaccinera på olika ställen där man kanske annars har ganska låg

2021/22:17
10 december

vaccinationsgrad är en annan erfarenhet som vi har och som vi kan ta med oss.

När det gäller hur man kan säkerställa den humanitära hjälpen till de människor som har drabbats i hybridattacken från Belarus sida är det bra att de internationella hjälporganisationerna på FN-sidan, men också EU:s egna organisationer, har tillträde och har kunnat bistå, så att man inte behöver ligga ute på nätterna i kylan och få en ännu värre situation. Men det viktiga är förstås att de här människorna tas om hand på ett ännu bättre sätt och kommer tillbaka dit där de hör hemma, så att säga.

Maria Nilsson frågade om att öppna för journalister. Både vi och kommissionen tycker att det behövs mer av transparens från den polska sidan, inte minst för att inte bara journalister utan också hjälporganisationer ska ha tillträde på den polska sidan. Till exempel har Röda Korset inte haft tillträde, vilket de borde ha haft.

Jag tackar Sofia Damm för synpunkterna om Ukraina. Vi hoppas verkligen att detta kan bli så bra som möjligt vid Europeiska rådets möte nästa vecka. Men det kan hända saker och ting mellan nu och då. Man för en diskussion mellan den amerikanska presidenten och de partner som han har inom Natosammanslutningen för att utveckla detta på ett bra sätt.

Maria Nilsson frågade också om det i kompassen kommer att tas upp något resonemang om kopplingen mellan beroendet av rysk naturgas och vår säkerhet här i Europa. Jag vet inte hur det där formuleras nu, men detta är givetvis en dimension av vår säkerhet. Det är också av säkerhetspolitiska skäl som vi har haft synpunkter, inte minst på Nord Stream 2 till exempel. Det skulle förvåna mig om detta inte finns med i den slutliga analysen. Jag tar med mig det.

Ja, Annika Qarlsson, vi hoppas verkligen att vi har lärt oss läxan. Även om smittotalen nu är högre i många europeiska länder än de var i början, för två år sedan, ser jag inte någon tendens till att man kommer att slå till med den typen av verkligen förstörande åtgärder mot den inre marknaden och våra möjligheter att få varor och tjänster att distribueras inom Europa. Det är i alla fall en positiv lärdom.

Ungern och Polen kommer att diskuteras under allmänna rådet på tisdag, men det återkommer vi till under det här samrådet. Det är inte någon punkt på Europeiska rådets dagordning. Hur det skulle kunna hanteras bilateralt får vi väl återkomma till, men jag tänker i alla fall i mina kontakter i samband med Europeiska rådets möte åter försöka se till att vi får så många som möjligt i den europeiska kretsen att säga ifrån. Det har varit lite tunt med det under flera år nu. Vi har väl varit nio tio länder som tagit till orda. Vi kanske kan mobilisera lite fler nu när det är så uppenbart var bristerna ligger. Det återkommer jag till senare under det här samrådet.

Anf. 40 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Konferensen om Europas framtid. Detta är en informationspunkt.

Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Den information som kommer att lämnas kommer väl att handla om den senaste utvecklingen i genomförandet av den här

framtidskonferensen på EU-nivå. Jag vill bara notera att konferensens styrelse i lördags beslutade att man skulle skjuta på det möte med den så kallade plenarförsamlingen som annars skulle ha ägt rum den 18 december. Mötet skjuts upp till slutet av januari, framför allt av pandemirelaterade skäl, men också för att förberedelsearbetet inte har varit tillräckligt bra för att man skulle kunna ha mötet den 18 december. Nu har också det inkommande franska ordförandeskapet sagt att man kan tänka sig att avsluta konferensen senare än vad man tidigare sagt. Nu är siktet på den 9 maj, alltså Europadagen, nästa år i stället för mars, som tidigare aviserats.

Anf. 42 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! När jag tittade på 18-månadersprogrammet under punkten om konferensen om Europas framtid hajade jag till lite vid en mening som jag tänkte att jag skulle passa på att ställa en fråga om. Det står så här: The trio will make sure that the scope of the work of the conference reflects areas where the Union has competence or where its actions would be to the benefit of its citizens. Jag hade velat ha en naturlig punkt efter att det stått: where the Union has competence. Det känns som att det är det som har varit målsättningen för konferensen. Men så kommer det här: or where its actions would be to the benefit of its citizens. Jag hajade till lite. Är det någon form av förskjutning som även statsrådet har noterat, eller vad vill man säga med detta? Jag vill passa på att slänga in den frågan.

Anf. 43 ANNA VIKSTRÖM (S):

Jag har en fråga angående det som står om arbetsgrupperna i materialet. Där står det att de kan bedrivas i hybridformat. Men frågan är: När ska de egentligen sammankallas? Det har varit lite olika med det. Kan det vara så att det är värt att framföra att de här arbetsgrupperna borde sammankallas?

Anf. 44 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag kan bara tolka den mening Sofia Damm läser upp som att EU bara kan handla och agera där unionen har kompetens. Om det är så att det finns andra områden där medborgarna är intresserade av att diskutera insatser får man väl göra det. Men det är inte så att man kan handla på något annat sätt än det man har kompetens till. Så tolkar jag det.

Till Anna Vikström vill jag säga följande. Jag kan inte säga när arbetsgrupperna kommer att sammankallas. Det ligger i händerna hos ordförandena för respektive arbetsgrupp. Jag tror att osäkerheten här delvis är pandemirelaterad. Man vill verkligen i största möjliga utsträckning ge alla deltagare samma chans att få inflytande vid de här mötena. Det gör man ju lättare om alla kan vara på plats. Nu har man i stället valt att ha ett hybridformat. Skälet till att man ändå vill gå vidare snabbare med de här arbetsgrupperna tror jag är att det är de som ska förbereda mötena i både medborgarpanelerna och plenaren. Som sagt kan jag inte ge några datum. Men ambitionen tror jag är att det här ska kunna ske i så pass god tid att det blir en hygglig grund för det arbete som sedan ska äga rum inom en institution.

Anf. 45 JESSIKA ROSWALL (M):

Ordförande! Jag kunde inte låta bli att begära ordet. Jag vill bara skicka med statsrådet att jag och vi andra som representerar riksdagen i den här framtidskonferensen har varit på några hybridmöten den senaste tiden där vi har framfört vår frustration och nästan irritation över den bristande organisationen. Det är bara ett medskick att vi från vår sida också har framfört det.

Anf. 46 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag gläder mig åt den samstämmighet med vilken vi på båda sidor vattnet kan kritisera detta.

Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

Jag är glad att andre vice ordförande Jessika Roswall och statsrådet har en samsyn i den här frågeställningen. Det är vi extra glada för.

Jag noterar och tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Rättsstatsläget i Polen – motiverat förslag enligt artikel 7.1 i EU-fördraget. Det här är också en informationspunkt.

Anf. 48 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det är en lägesuppdatering. Skulle det bli en diskussion kommer jag förstås att ta till orda och säga att det är fundamentalt att Polen respekterar EU-domstolens domar. Vi har ju haft en utveckling som varit oroande på det här området under lång tid nu i Polen. Det är kanske särskilt på fyra områden som jag skulle vilja nämna som jag ser att det är särdeles allvarligt.

För det första har den polska författningsdomstolen slagit fast att den polska grundlagen har företräde framför EU-domstolens domar, i synnerhet i frågor som rör det polska rättsväsendet. Det är något slags medlemskap à la carte.

För det andra är åklagarväsendets effektivitet och oberoende hotade. Efter den omläggning som har skett av rättsväsendet i landet har nu Polens justitieminister fått makten att både utse och avsätta åklagare. Det ger möjlighet till omfattande politiska ingrepp i rättsapparaten. Bara några månader efter att de här ändringarna infördes har runt 1 000 av landets åklagare avskedats.

För det tredje finns det oroväckande tecken på korruption i Polen på hög nivå. Det är korruption som inte har adresserats på grund av politiska ingrepp i rättsprocesserna.

För det fjärde kan polska domare inte fullt ut utöva sitt yrke fritt från politiskt inflytande, eftersom den så kallade disciplinkammaren straffar polska domare som dömer på ett sätt som regeringen i Polen inte tycker om.

Den svenska regeringen är av uppfattningen att den här frågan måste stå kvar på rådets dagordning så länge kommissionen gör bedömningen att det finns en risk för ett systematiskt hot mot rättsstatens principer i Polen. Det ska vi tala i klartext om.

Anf. 49 ORDFÖRANDEN:

Jag kan inte nog understryka exakt det statsrådet sa. Det är en oerhört angelägen fråga och en väldigt allvarlig situation i en av medlemsstaterna inom Europeiska unionen. Det är väldigt bra att Sverige har en stark position här.

Anf. 50 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill också understryka att vi helt och hållet står bakom regeringens linje i denna fråga. Jag tycker att det är väldigt bra att frågan tas upp. Om vi ska vara helt raka, utan diplomatiska begrepp och liknande, är ju det här någonting som egentligen gör att man kan ifrågasätta demokratin i landet över huvud taget väldigt snart. Fortsätter det på det här sättet blir det svårt att kalla Polen för en demokratisk nation, med tanke på att rättssäkerhet, fria domstolar och liknande är en av grundprinciperna och grundbultarna i en demokrati och en rättsstat. Det är viktigt att vi snart skärper retoriken ytterligare om det fortsätter på det här sättet. Jag förstår att det kan vara svårt i och med att de är medlemmar i unionen. Men ska man vara medlem i den här unionen, som jag egentligen inte ens själv står bakom, finns det ändå principer för det. En av dem är just ett fritt rättssystem. Accepterar man inte det får man helt enkelt lämna unionen eller vidta åtgärder.

Anf. 51 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tackar statsrådet för genomgången och redovisningen av läget. Det är bekymmersamt, precis som du beskriver. Det som också finns kopplat till det här är ju att det ger smittoeffekter runt omkring. Ser man att EU:s agerande på något sätt bromsar efterföljande länder? Det finns ju länder i Polens närhet som också drar åt det hållet. Finns det några tecken på att detta ger förebyggande effekt i länder runt omkring?

Anf. 52 MARIA NILSSON (L):

Jag kan bara understryka det som Annika Qarlsson sa och det som statsrådet har gett uttryck för. Har Polen allierade inom EU i de här frågorna? Skulle statsrådet kunna säga vilka de är och hur man kan bemöta det, för det är ju enigheten från de andra EU-länderna som är så viktig i de här frågorna. Vi är på punkten om Polen nu, men det gäller väl även Ungern.

Anf. 53 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag vänder mig först till Daniel Riazat. Vi kan skärpa retoriken även om det handlar om ett land som också är medlem i unionen, eller just därför. Vi har anledning att säga som det är, nämligen att det här är oacceptabelt för ett land som är medlem i unionen, och det är därför vi också har artikel 7-förfarandet som skulle kunna vara framgångsrikt när det gäller att verkligen bita till genom att ta ifrån ett land rösträtten i ministerrådet. Men då krävs det ju att alla övriga 25 länder är med på noterna, och så långt har vi inte kommit ännu.

Det är svar på Maria Nilssons fråga: Ja, Polen har ett mycket tydligt allierat land, och det är Ungern. Jag kommer ihåg när den polska författningsdomstolen fattade sitt beslut om det här med att man inte behövde ta lika stor hänsyn till all EU-rätt som vi tycker är rimligt. Då

dröjde det bara några dagar innan jag fick ett brev på posten från den ungerska EU-ministern som sa att Ungern helt och hållet anslöt sig till den polska synen här.

Jag minns också när detta diskuterades i Europeiska rådet, i oktober var det väl, var det alla länder utom Polen och Ungern och ytterligare två medlemsstater som tog till orda och kritiserade det här. Och just de här två från den delen av Europa inte heller sa någonting.

Annika Qarlsson frågade om smittoeffekter och förebyggande arbete. Jag tror att väldigt många i andra länder inom EU men också de som aspirerar på att bli medlemmar har förstått att det finns en mycket kraftig reaktion bland ett stort antal medlemsstater mot det här, och vi försöker från svensk sida vid varje tillfälle när man talar om utvidgning, partnerskap och vad det kan vara säga att en absolut förutsättning för att det över huvud taget ska bli tal om någon anslutnings till unionen är ju en total respekt för de grundläggande värderingarna och inte minst för rättsstatens principer. Det är inte någonting man bara ska visa och säga den dag man eventuellt blir medlem, utan det måste också vara hållbart och vi måste vara övertygade om att det är hållbart också efter att de blivit medlemmar. Jag tror att detta tjänar ett förebyggande syfte, för att svara på den frågan direkt.

Anf. 54 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 7, Unionens värden i Ungern – motiverat förslag enligt artikel 7, EU-fördraget. Detta är en ytterligare informationspunkt.

Anf. 55 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Det är alltså en information från kommissionen om läget i Ungern. Här finns det många exempel på företeelser som väcker oro, och det är tre områden som jag finner särskilt problematiska.

Det första är sådant som gäller offentlig upphandling. Det finns stora problem i den ungerska statens offentliga upphandlingar, och det har i flera fall lett till att EU-medel har försvunnit i korruptionshärvor. Det är naturligtvis fullkomligt oacceptabelt att våra skattebetalares pengar slösas bort på det sättet.

Det andra är de bristande faciliteter som finns för utredning av korruption. Ungern har ju tidigare av EU rekommenderats att göra en rad insatser just för att säkerställa att pengarna från EU och EU:s skattebetalare ska gå till rätt saker. De här rekommendationerna har inte följts. Den europeiska bedrägeribekämpningsmyndigheten Olaf har också pekat på att det finns omfattande bedrägerier när det gäller användningen av EU-medel i unionen.

Det tredje är domstolsväsendets oberoende, där den yttersta makten över domstolarna i Ungern har koncentrerats i en enda, politiskt tillsatt tjänsteman. Det är också möjligt numera att ta till disciplinära åtgärder mot domare som skickar frågor till EU-domstolen för att få preliminära bedömningar. Det är man emot.

Alla de tre saker som jag nämner här har nu kommissionen tagit upp i det första steget i tillämpningen av den så kallade villkorsmekanismen, den som vi har sedan den 1 januari och som kommissionen tack och lov har

satt igång på ett väldigt tydligt sätt med de här frågorna till Ungern. De har tagit upp de punkter som jag tog upp när det gäller Polen också i sitt brev till de polska myndigheterna.

Jag är alltså rätt tillfredsställd med att kommissionen verkligen är på banan här. Men hur det kommer att sluta får vi se.

2021/22:17
10 december

Anf. 56 DANIEL RIAZAT (V):

Återigen står vi bakom regeringens oro i den här frågan. När det kommer till de pengar som har försvunnit till fel ändamål, vet vi hur mycket pengar det handlar om? Det är klart att det är själva principen som är det viktigaste, men jag tänker också att beroende på hur pass stora summor det rör sig om vore det intressant att få veta det.

Anf. 57 MARIA GARDFJELL (MP):

Tack för informationen! I ett tidigare skede kopplat till jordbrukspolitiken fanns det diskussion om att det förekom korruption kopplat till jordbruksstödet i Ungern.

Nu har ju jordbrukspolitiken kommit in i ett nytt skede. Beslut har fattats och så. Finns det någon uppföljning i det här läget kring just den delen?

Anf. 58 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag kan tyvärr inte svara på någon av dessa frågor. Jag har ingen exakt uppgift till Daniel Riazat, men det går säkert lätt att ta fram för Olafs aktiviteter är ju offentliga och transparenta. Där kan man lätt hitta vad det handlar om.

Som svar till Maria Gardfjell vet jag inte om det har skett någon aktuell uppföljning av just jordbruksstödet. Men att detta också är pengar som riskerar att utsättas för den här typen av korruption är självklart.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går till dagordningspunkt 8, Rapport från Europeiska unionens byrå för grundläggande rättigheter: Antisemitism: overview of antisemitic incidents recorded in the European Union 2010–2020,

Det här är en informationspunkt.

Anf. 60 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Den här rapporten ger alltså en översikt över vilka antisemitiska incidenter som har ägt rum under den här tidsperioden på tio år och också ett slags redovisning av vilka nationella handlingsplaner som finns och andra åtgärder som görs runt om i unionen för att förebygga och bekämpa antisemitism.

Det är uppenbart att registreringen av den här typen av incidenter i medlemsstaterna är otillräcklig och att detta har bidragit till att det faktiskt är en grov underskattning av omfattningen av antisemitism inom EU i det som har rapporterats.

Bedömningen är ändå från byrån för grundläggande rättigheter att det som vi har uppgifter om är tillräckligt mycket för att vara oroande förstås

och också att det behövs beslutsamma och riktade politiska åtgärder för att ta itu med det här.

Regeringen instämmer i den bedömningen och menar att det är viktigt att EU fortsätter att öka sin aktivitet mot antisemitism och andra former av rasism. Regeringen har förstås välkomnat den här strategin för att bekämpa antisemitism och främja judiskt liv som kommissionen presenterade tidigare i höstas och välkomnar också det stöd och de verktyg som kommissionen erbjuder medlemsstaterna på det här området.

På nationell har regeringen som bekant beslutat om flera insatser mot antisemitism och andra former av rasism. Det arbetet ska nu fortsätta och förstärkas. Det var i samband med Malmö International Forum som ett antal nya åtgärder presenterades, och där ingår bland annat att ta fram särskilda åtgärdsprogram mot olika former av rasism: antisemitism, antiziganism, islamofobi, afrofobi, rasism mot samer och så vidare. Det arbetet kommer att ske med utgångspunkt från den nationella planen mot rasism och liknande former av fientlighet och hatbrott.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går till dagordningspunkt 9, Den europeiska planeringsterminen 2022 – Färdplan.

Detta är ytterligare en informationspunkt.

Anf. 62 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Den här terminen har tidigare delvis ställts om för att följa upp återhämtningen från sviterna av pandemin. Nu ska den för 2022 till stor del återgå till ett bredare fokus på uppföljningen av medlemsstaternas ekonomiska och sociala politik. Här förväntas ingen diskussion.

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går till dagordningspunkt 10, Lagstiftningsplanering – gemensam förklaring om EU:s lagstiftningsprioriteringar för 2022. Detta är ett beslutsärende.

Anf. 64 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Det här är en beslutspunkt, och den gemensamma förklaringen från de här tre institutionerna förväntas antas. Den här förklaringen är ett slags förteckning över vilka frågor som ska prioriteras under nästa år, och det är som bekant den sista delen av den här lagstiftningsplaneringen som genomförs varje år.

Jag kommer att ge vårt stöd till förklaringen eftersom den på ett övergripande plan ligger i linje med våra EU-prioriteringar.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringen här redovisade ståndpunkt.

Vi går till dagordningspunkt 11, Rådets 18-månadersprogram.

Detta är en informationspunkt.

Anf. 66 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Den här punkten kan komma att strykas från dagordningen. Men det är inte helt säkert. Låt mig förklara.

Vi har ännu inte kunnat komma överens med Frankrike och Tjeckien om det här gemensamma 18-månadersprogrammet trots att vi nu är ganska nära den dag då det hela ska inledas. Vi upplever väl att vi hela tiden har haft ett bra samarbete med Frankrike och Tjeckien kring det här programmet, och även om vi självfallet inte har varit överens i alla delar har vi kunnat hitta kompromisser som alla har kunnat acceptera.

Men på ett område har vi inte kunnat enas, och det gäller handelsfrågorna. Att det har varit en svår fråga har jag också signalerat, och jag har informerat utrikesutskottet vid olika tillfällen om arbetet med det här programmet.

Sverige och Tjeckien har en likartad syn på handelsfrågorna med en stark betoning på värdet av en fri och öppen handel. Frankrike har en annan grundsyn, och vi har ännu inte kunnat komma överens om de handelspolitiska formuleringar som hela trion skulle kunna ställa sig bakom.

Vi hade i går tillsammans bestämt oss för att försöka att ge det här lite mer tid och därför skjuta på presentationen av det här 18-månadersprogrammet till allmänna rådets möte i januari. Vi ser ingen större dramatik i detta. Men nu hörde jag nu på morgonen, just som jag gick in i rummet här, att nu har man ringt från Paris och sagt att ska vi ändå inte göra ett försök och få det här i land till på tisdag.

Vi är naturligtvis öppna för att försöka. Men vi tänker inte kompromissa bort handelspolitiken på ett sätt som gör att man inte förstår vad vi står inför. Vi får väl se om det kan bli någonting före tisdag; i så fall får vi återkomma till nämnden i någon form.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Dagordningspunkt 12, Övriga frågor. Är det någonting där som statsrådet önskar kommentera?

Anf. 68 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Jag har inga övriga frågor att informera om.

Anf. 69 ORDFÖRANDEN:

Då kvarstår statsrådet vid sin post, som man säger på militärspråk och så ska vi släppa in utrikesministern till sammanträdet.

§ 3 Allmänna frågor
Statsrådet Hans Dahlgren
Utrikesminister Ann Linde
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
allmänna frågor den 14 december 2021

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesminister Ann Linde med medarbetare välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Ni har en gemensam föredragning med statsrådet Dahlgren om dagordningspunkt 3, Slutsatser om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. Det är ett beslutsärende.

Anf. 71 Statsrådet HANS DAHLGREN (S):

Ordförande! Jag ska inte bli långgrandig. Jag företräder regeringen vid mötet på tisdag, men detta är utrikesministerns ansvarsområde. Jag överlämnar till henne.

Anf. 72 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Det går inte att utesluta att texten om Nordmakedonien blir föremål för diskussion.

Regeringen avser att än en gång understryka vikten av att EU agerar samstämmigt och trovärdigt i förhållande till länderna på västra Balkan. Regeringen anser att Bulgariens blockering är oacceptabel. Bilateral frågor får inte ta anslutningsförhandlingarna som gisslan.

Slutsatserna om utvidgningen beskriver rådets samlade syn på reformläget i kandidatländerna och de potentiella kandidatländerna. De innehåller även budskap från rådet om vilka reformer som länderna bör genomföra framöver. Slutsatserna betonar vikten av en trovärdig process baserad på strikt konditionalitet. Demokrati, rättsstatens principer och grundläggande rättigheter måste fortsätta att stå i centrum för ländernas EU-närmande. Regeringen avser att stödja slutsatserna.

I förhandlingarna om slutsatser har regeringen verkat för tydliga budskap om vikten av att fortsätta och fördjupa reformansträngningarna från ländernas sida, särskilt på områden som demokrati, rättsstatens principer och grundläggande rättigheter. Tillämpning av lagstiftningen, ett så kallat track record samt medie- och yttrandefrihet och ett fungerande parlament är andra avgörande aspekter.

Regeringen har även verkat för tydliga skrivningar om jämställdhet och hbtqi-pluspersoners åtnjutande av mänskliga rättigheter liksom motverkande av korruption och organiserad brottslighet.

I anslutning till mötet genomförs en mellanstatlig konferens med Montenegro respektive Serbien. EU:s nya utvidgningsmetodologi innebär att regelbundna mellanstatliga konferenser genomförs med Serbien och Montenegro, bland annat som ett forum för politisk dialog och ländernas reformprocesser.

När det gäller Turkiet konstateras i utkastet till slutsatser att inga anslutningsförhandlingar pågår. Med anledning av den försämrade situationen för mänskliga rättigheter och demokrati har det sedan 2018 inte varit aktuellt att öppna några nya kapitel. Detta framgår tydligt av nuvarande utkast till slutsatser och av tidigare antagna slutsatser.

Anf. 73 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! När det gäller frågan om Turkiet önskar jag några förtydliganden, till att börja med.

Det jag utläser av dokumentet i fråga om Turkiet är att man ska fortsätta med den process som har varit under en längre tid. Då pratar jag om själva förhandlingarna med Turkiet.

Vi vet ju att Turkiet har fortsatt att bryta mot de värden vi tycker är viktiga när det gäller till exempel frågan om EU-medlemskap. Man bryter mot och kränker mänskliga rättigheter på daglig basis. Rättssäkerhet existerar inte i landet. Politiska motståndare förföljs. Akademiker och i princip alla som på något sätt ifrågasätter systemet är under hot.

Vi menar att det är dags att frysa de förhandlingar och den dialog som pågår så länge inte Turkiet accepterar de krav som vi och andra länder har ställt på landet sedan tidigare. Jag undrar bara hur regeringen tänker i den frågan.

Anf. 74 MARIA NILSSON (L):

Jag instämmer i alla de invändningar mot Turkiet och de frågeställningar som Daniel Riazat precis lyfte fram.

Jag har ytterligare en fråga vad gäller Bosnien och Hercegovina. Vi har precis fått dokumentet, så jag ber om ursäkt om det är något jag har förbisett. Men det är ju en väldigt spänd situation i Bosnien och Hercegovina just nu. Det nämns i underlaget. Min fråga är om regeringen under utvidgningssamtalen kommer att ta upp frågan om att erkänna folkmordet i Srebrenica och vikten av att Republika Srpska gör detta.

Anf. 75 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Vad gäller Daniel Riazats fråga om att fortsätta processen med Turkiet finns det ingen process att fortsätta eftersom förhandlingarna är helt frysta. Det pågår inga förhandlingar, och det finns ingen som har tagit upp att vi ska gå tillbaka. EU-närmandet har alltså avstannat helt.

Det står också i slutsatserna en tydlig text om mänskliga rättigheter, vilket ju är positivt.

När det gäller Bosnien och Hercegovina var jag i landet, och jag håller helt med om att det är den värsta situationen sedan kriget började.

Vi har en glasklar linje när det gäller Republika Srpskas hållning och tar upp det hela tiden i diskussionerna, så det finns inget problem med att ta upp det om det är så att vi behöver säga det. Det finns ingen annan åsikt än vad Maria Nilsson säger.

Jag kan också säga att Republika Srpska nu bojkottar allt som har att göra med de statliga delarna. Man deltar inte längre i presidentrådet och så vidare.

Anf. 76 DANIEL RIAZAT (V):

Det var skönt att höra att de förhandlingarna har frysts. Det är jättebra att det är så.

Dock står det i texten att man ska fortsätta med en dialog. Jag vet att det inte handlar om de förhandlingarna, men man nämner bland annat frågor som migration och terrorbekämpning.

Är det något vi sett under de senaste åren när det gäller terrorbekämpning så är det att Turkiet har bekämpat de krafter som stått

upp mot terroristerna i till exempel Syrien. Det är ju inte så att Turkiet har varit en del i bekämpandet av terrorismen, utan tvärtom har man varit en bidragande faktor till att terrorn i Syrien och stora delar av den regionen har ökat.

Jag vill helt enkelt veta vad regeringen anser i den frågan innan jag kan lämna vår ståndpunkt.

Anf. 77 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Regeringen har inga som helst planer på att strypa dialogen med Turkiet. Dialogen som sådan är mycket viktig. Det här handlar om EU-närmandet och EU-förhandlingarna, där dialog inte förekommer och hela förhandlingen är strypt.

När det gäller dialogen om migration är den oerhört viktig. Turkiet tar hand om alla dessa flyktingar som annars skulle ha kommit till Europa. Enligt UNHCR, som jag har fört många samtal med om detta, är Turkiet faktiskt det land som tar bäst hand om flyktingar. Det har man upprepat gång på gång, och det betalar EU för. Att inte ha en dialog om detta skulle vara totalt kontraproduktivt.

När det gäller terrorfrågorna är det väldigt komplicerat därför att samtidigt som vi tydligt kritiserar det som Turkiet gör till exempel i nordöstra Syrien och på andra ställen har vi stöd från Turkiet när det gäller att sätta fast terrorister som kommer via gränsen. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Det går alltså inte att strypa all dialog med Turkiet. Det skulle vara helt kontraproduktivt för Sverige, för flyktingar och för vissa delar av terroristbekämpningen.

I dagens EU-nämnd handlar det om förhandlingar om ett EU-närmande. Det är fryst, och ingen vill att det ska tas upp. Vi stöder att det ska vara fryst tills vi ser förändringar av situationen i Turkiet – som går bakåt när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter.

Anf. 78 DANIEL RIAZAT (V):

Jag skulle vilja be om en minut för att prata med Liberalerna om det går bra. Eller 30 sekunder.

Anf. 79 ORDFÖRANDEN:

Ja, de sekunderna tickar. Under tiden släpper jag in nästa.

Anf. 80 SOFIA DAMM (KD):

Vi har en tidigare ståndpunkt aviserad i EU-nämnden om att avbryta förhandlingarna med Turkiet.

Anf. 81 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Det är inte varje dag vi är överens med Liberalerna, men i den här frågan är vi det.

Jag har lyssnat på det som statsrådet har sagt. Det är lite förvirrande i och med att handlingarna ändå innehåller mycket som inte har att göra med den punkt som statsrådet menar att det här handlar om. Det finns i så fall en hel del som inte handlar om själva utvidgningsprocessen och medlemskapet som står med. Det tycker vi såklart är viktigt att lyfta upp.

Efter att också ha pratat med Maria Nilsson vill jag säga att vi inte kommer att ha en avvikande ståndpunkt. Men vi vill skicka med när det gäller frågan om terrorbekämpning att det blir otroligt komplext att samarbeta med ett land som självt bidrar till en stor del av terrorn i området. Man säger att man uppskattar deras hjälp på ena sidan samtidigt som vi vet att de göder terrorismen i området på andra sidan.

I och med det uttalande som regeringen har gjort om att man till exempel vill utöka samarbetet med styret i den del av Syrien som styrs av de kurdiska styrkorna och partierna blir det motsägelsefullt att samarbeta med det land som på något sätt har motverkat det demokratiska arbetet där.

Det är det vi vill skicka med, men vi kommer inte att ha en avvikande ståndpunkt i dag.

Anf. 82 ORDFÖRANDEN:

Jag ser att utrikesministern noterar och tar med sig informationen.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Därmed tackar vi EU-minister Dahlgren med medarbetare för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar ett gott rådsmöte och en trevlig helg.

§ 4 Utrikes frågor

Utrikesminister Ann Linde

Återrapport från möten i Europeiska unionens råd för utrikes
frågor den 15 november 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 13 december 2021

Anf. 83 ORDFÖRANDEN:

Vi fortsätter med utrikesministrarnas preliminära dagordning.

Då är vi inne på återrapport från möte i rådet den 15 november.

Anf. 84 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! EU-nämnden har mottagit en skriftlig återrapport från rådets möte, inklusive det gemensamma mötet med försvarsministrarna. Utöver det har jag inget att tillägga.

Anf. 85 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Det är en återkommande fråga inom ramen för utrikesrådet. Det här är en informationspunkt.

Anf. 86 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Jag ska säga allmänt som en inledning, så att jag inte behöver upprepa det hela tiden, att allmänna rådet kommer att ha tre diskussionspunkter – Afrika, Centralasien och Venezuela – och de aktuella frågorna.

Dessutom väntas rådet anta slutsatser om genomförandet av den civila paktens inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik.

Jag vill också nämna att rådet under A-punkter kommer att fatta beslut om att uppdatera sanktionsregimen mot Mali och om nya restriktiva åtgärder mot Wagnergruppen. EU-nämnden har tidigare i veckan fått anmärkningar om detta, men jag vill bara göra det tydligt.

När det gäller aktuella frågor väntas Josep Borrell som vanligt ta upp olika ämnen. Även om ståndpunkterna om dessa inte ska förankras vill jag säga något om vad vi tror kommer upp.

Han kommer rimligen att ta upp säkerhetsläget i vårt östra närområde när det gäller spänningarna mellan Ryssland och Ukraina och Belarus och situationen mot gränsen. Den upptrappade ryska retoriken gentemot Ukraina och väst är allvarlig. Därtill finns uppgifter om rysk truppuppbyggnad på gränsen till Ukraina.

Detta var något som ingående diskuterades vid Natos utrikesministermöte i Riga och vid OSSE:s ministerkonferens i Stockholm i förra veckan. Jag tog också upp frågorna direkt med de ryska samtalsparterna under mitt besök i Moskva i mitten av november, naturligtvis inklusive med utrikesminister Lavrov.

För Sverige är det avgörande att värna den europeiska säkerhetsordningen och varje stats rätt att själv välja sin säkerhetspolitik. Jag kommer på måndag att understryka vikten av tydliga och eniga budskap mot Ryssland. Det är strategiskt viktigt att vi förmår diskutera

den här allvarliga situationen utan att ge intryck av splittring vare sig inom EU eller transatlantiskt.

2021/22:17
10 december

EU har sedan tidigare signalerat beredskap att vid behov anta åtgärder med anledning av Rysslands agerande. Detta framgår redan i Europeiska rådets slutsatser från juni i år. Situationen kan också komma att behandlas vid Europeiska rådets möte den 16–17 december.

När det gäller Belarus informerade jag utrikes- och försvarsutskottet den 25 november. Sedan dess har ett femte sanktionspaket antagits. Det välkomnar vi. Ytterligare aktörer förs upp på sanktionslistan på grund av deras ansvar för repressioner mot folket i Belarus och för stödet till Lukasjenkoregimen. Det rör sig om flera stora företag och om domare och åklagare som har deltagit i åtgärder mot civilsamhällesorganisationer och demokratiförespråkare.

Paketet innebär också att aktörer som till exempel flygbolag, resebyråer, hotell och gränskontrollmyndigheter nu omfattas av sanktioner på grund av utnyttjandet av migranter som påtryckning mot EU. Beslutet innebär att aktörerna får sina tillgångar frysta och hindras från att resa till EU. Det är en viktig markering att det råder enighet om att regimen försök att pressa EU genom migrationen inte får lyckas.

Läget vid gränsen är fortfarande spänt, men försök att forcera den görs mindre ofta. EU har allokerat medel till humanitära insatser, och det är bra.

Jag kommer vid mötet återigen att understryka att gränssituationen inte får medföra att EU förlorar sitt fokus på repressionen mot folket, civilsamhället, oppositionen och fria medier i Belarus. Jag kommer att informera om mina samtal om migrationssituationen under OSSE:s ministerkonferens i Stockholm och mina besök i Bagdad, Erbil och Moskva.

Vi tror att Borrell >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< kommer att ta upp utvecklingen i Etiopien, för där fortsätter striderna på flera fronter. Vi ser en ökad hatretorik, etniskt grundade trakasserier och godtyckliga massarresteringar. Det här ökar spänningen och försvårar en politisk lösning. Det är viktigt att EU uppmärksammar detta.

Det behövs en diskussion i FN:s råd för mänskliga rättigheter om hur ansvariga för övergrepp och kränkningar av mänskliga rättigheter ska ställas till svars.

Den negativa retoriken om västvärlden tilltar, främst från regeringssidan. Etiopiska myndigheter tvingade nyligen Irland att kalla hem delar av sin ambassadpersonal med hänvisning till Irlands arbete i FN:s säkerhetsråd. Ett sådant agerande är oacceptabelt.

Sverige vill att EU ska upprätthålla trycket för en vapenvila och för ett obehindrat och säkert humanitärt tillträde och en politisk lösning. EU bör vidare ta i frågan om sanktioner genom att se på konkreta listningsförslag och förväntade effekter.

EU bör fortsätta att stötta och stärka de ansträngningar för samtal mellan parterna som görs av AU:s höga representant för Afrikas horn. Vi måste också fortsätta att bistå det etiopiska folket.

Låt mig slutligen nämna att UD har förstärkt budskapet till svenskar att lämna Etiopien med de kommersiella flyg som ännu går. Vår ambassad har kraftigt reducerad bemanning och ytterst begränsade möjligheter att hjälpa svenskar på plats.

Anf. 87 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! Jag tänker på aktuella frågor – nog bör väl frågan om Kina komma att lyftas upp under den punkten? Jag tänker då på Australien, UK och USA och den diplomatiska bojkotten av olympiska spelen. Men jag tänker också på Litauen och den situation som har uppstått mellan Kina och Litauen. På något sätt bör Sverige och övriga EU-stater stå upp för Litauen och inte låta landet vara ensamt i detta.

Vad gör utrikesministern för bedömning? Är detta en fråga som det bara kommer att bortses ifrån under mötet? Det känns i så fall lite märkligt med tanke på hur detta har utvecklats den senaste tiden.

Anf. 88 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Vi har inte fått några indikationer från Borrell om att han kommer att ta upp detta. Men det är mycket möjligt att Litauen tar upp det själv under punkten Aktuella frågor, any other business eller något sådant. Det har inte kommit någon sådan information ännu, men precis som ledamoten säger kan det vara troligt.

När det gäller olympiska spelen har vi inte heller fått något från Borrell. Men det är mycket möjligt att till exempel Nederländerna, som har tagit upp frågan väldigt aktivt, kommer att lyfta den. Frankrikes president har nu gått ut och sagt att de är helt ointresserade och tycker att detta är plakatpolitik som inte hör hemma någonstans.

Om det tas upp lär det bli en diskussion. Men det finns som sagt inget beslut eller något sådant över huvud taget. Jag säger bara att vi naturligtvis inte utesluter att det kan komma upp.

Anf. 89 SOFIA DAMM (KD):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för svaret! Om Litauen ber om stöd från EU-kretsen – hur ställer sig Sverige då?

Anf. 90 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Vi kan inte fatta några beslut som inte finns på agendan, och det finns inga sådana förslag. Men om det på något sätt kommer upp får Litauen säga vad de tycker, och så får andra reagera på det. Men det finns inte något sådant, och Sverige är inte heller inbjudet i denna specifika fråga till någon typ av diplomatisk bojkott eller så. Om frågan kommer upp och om EU förväntas fatta några beslut kommer vi naturligtvis att diskutera det i EU-nämnden.

>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Anf. 91 ORDFÖRANDEN:

Jag vill för protokollets skull notera att det här är ett informationsärende.

Anf. 92 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr ordförande! Tack, utrikesministern, för dragningen! I likhet med Sofia Damm ställer jag mig lite frågande till att man inte är så tydlig rörande stöd till Litauen i den här frågan.

Jag tvivlar på att Litauen, eller för den delen USA, Kanada eller Australien, har fått någon inbjudan att delta i olympiska spelen. Det här är

en symboliskt väldigt viktig fråga med tanke på de omfattande kränkningar av mänskliga rättigheter som vi ser i Kina.

Jag ser inte varför det skulle vara svårt att på något sätt redogöra för regeringens syn på det ställningstagande som man gör från bland annat Litauen. Det här är en fråga som kommer att diskuteras inom EU-kretsen, inte minst med tanke på Frankrikes utspel.

Anf. 93 ORDFÖRANDEN:

Den här frågan tas faktiskt upp på jordbruks- och fiskerådet under punkten Övrigt. Det finns ett tydligt ställningstagande, och frågan kommer alltså att diskuteras där – av alla ställen!

Jag vill också vara väldigt noggrann med att tala om att det här är informationspunkt och ingenting annat.

Anf. 94 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! När det gäller Litauen är det oerhört viktigt att medlemsländerna solidariskt stöder landet. Det är ett litet land, och det är ofta lättare att förbise sådana. Men jag tror också att det är viktigt att man inte nödvändigtvis på förhand kopplar ihop stöd till Litauen med OS i Peking, för då kan det bli två diskussioner som kan vara kontraproduktiva för varandra.

Men att Sverige och EU solidariskt ska ställa upp för Litauen, som är ett litet land som är diplomatiskt angripet av världens största land, ser vi som självklart.

Anf. 95 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Jag håller med Hans Rothenberg om att det är viktigt, inte minst eftersom det nu finns så olika synpunkter på OS, att man inte kopplar samman frågorna. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Vi har gång på gång fått upp olika repressalier som Kina har riktat mot olika länder. Jag har tagit upp Gui Minhai, och Tjeckien har tagit upp läget när de var i Taiwan. Kinas beteende är problematiskt, så jag kan bara säga att vi inte har några som helst problem med att stödja Litauen som sådant.

Men frågan här är om det kommer upp några konkreta förslag om till exempel bojkott, och det finns inte några sådana förslag. Vi får återkomma till EU-nämnden när det finns eventuella sådana förslag. Men när det gäller ett generellt stöd till Litauen och andra länder, inklusive Sverige, som utsätts för repressalier från Kina har vi inga andra åsikter.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att vi har nått vägs ände i den här frågan, så vi tackar för och noterar informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, EU–Afrika. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 97 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Vi väntar oss att diskussionen framför allt kommer att fokusera på EU:s relation till Afrikanska unionen i ljuset av det

2021/22:17
10 december

ministtermöte mellan EU och AU som hölls i slutet av oktober och inför det toppmöte mellan EU och AU som ska hållas i Bryssel i februari.

EU:s partnerskap med AU och de afrikanska länderna täcker en rad områden som handel och investeringar, fred och säkerhet, migration och god samhällsstyrning. Det kommande toppmötet blir ett viktigt tillfälle att förstärka partnerskapet.

Den gemensamma kommuniké som antogs av ministtermötet i slutet av oktober är en utgångspunkt för ett sådant fördjupat partnerskap. Sverige ser särskilt positivt på ett stärkt samarbete på miljö- och klimatområdet liksom avseende handel och investeringar.

Förutom befintligt samarbete om fred och säkerhet bör EU fortsätta att lyfta fram mänskliga rättigheter inklusive kvinnors rättigheter, demokrati och rättsstatens principer som centrala i dialogen med AU.

Under senare år har andra globala aktörer>>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<< visat ett ökat intresse för Afrika. EU bör slå vakt om rollen som kontinentens främsta samarbetspartner och verka för starka förbindelser med AU och med enskilda afrikanska länder.

Detta inkluderar ett fortsatt stöd till afrikanska länders tillgång till vaccin mot covid-19.

Anf. 98 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Det är möjligt att statsrådet får rätta mig, för jag kan ha fel, men jag tycker att statsrådet formulerade det hela oerhört väl under den första punkten kring Etiopien och det som pågår där. Kommer det att vara en punkt på dagordningen även under toppmötet med AU? Kommer Sverige att arbeta för att det ska vara det?

Sedan har jag en fråga efter att ha läst *Mot en övergripande strategi för Afrika*, kommissionens och utrikestjänstens meddelande som det var länkat till. Är det detta som kommer att ligga på bordet, eller är det den äldre versionen? Om det är detta som ligger på bordet saknar jag faktiskt Etiopien och den konflikt som pågår där i det.

Anf. 99 DANIEL RIAZAT (V):

Jag vill börja med att hålla med Maria Nilsson när det kommer till frågan om Etiopien. Det pågår otroligt allvarliga kränkningar av mänskliga rättigheter i Tigrayområdet just nu som den etiopiska staten är ansvarig för. Det är en fråga som verkligen bör lyftas upp.

Jag tänker också på det faktum att de hårda restriktionerna vad gäller pandemin har drabbat Afrika, hela den afrikanska kontinenten, väldigt hårt – inte minst nu med den nya mutation som har kommit. Där kan det vara bra att lyfta upp att det i dag är betydligt lägre smittotal i de allra flesta afrikanska länder än vad det är i de allra flesta europeiska länder. Trots det har vi de hårdaste restriktionerna gentemot de länderna i dag. Jag vill gärna veta hur statsrådet Ann Linde tänker kring den frågan.

Anf. 100 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Vi har fått information om att diskussionen primärt kommer att beröra relationen med Afrikanska unionen, detta på grund av ministermötena i oktober och inför toppmötet i februari. Givetvis kan vi inte utesluta att man

tar upp enskilda länder, men eftersom vi tror att Etiopien kommer upp under Aktuella frågor kommer det troligen där.

2021/22:17
10 december

Vi har nyligen diskuterat de här frågorna i rådet. Vår position är väl känd och avstämd i EU-nämnden, och vi är väldigt tydliga med detta. Om detta kommer upp kan jag bara upprepa i EU-nämnden redan avstämda positioner.

När det gäller covid-19 följer vi noga utvecklingen med omikron och också andra virusvarianter. Detta understryker framför allt vikten av att man får mer vaccin till Afrika och får upp vaccinationsgraden. Här har kommissionen betonat vikten av att EU och medlemsländerna fortsätter att genomföra den gemensamma strategi som finns för begränsningen av omikron och att vi samarbetar med det globala vaccinsamarbetet inom Covax.

Sedan kommer vi eventuellt också in på en del handelsfrågor. Där har Sverige varit väldigt tydligt med att Tripsavtalet innehåller tillräckligt flexibla lösningar för så kallade tvångslicenser, som tillåter att en regering producerar patenterade produkter utan tillstånd från patentägaren. Exempelvis har man fått göra detta i samband med aids epidemin. Det är inom WTO detta sköts, men det handlar om de här tillgängligheterna.

Anf. 101 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Jag tackar statsrådet för svaret.

När det kommer till Etiopien känner jag till regeringens ståndpunkt sedan tidigare. Jag vill bara återigen – jag gjorde det sist vi möttes i EU-nämnden – ta upp frågan om Förenade Arabemiraten och deras koppling till den här konflikten, som är väldigt viktig för regeringen att sätta sig in i. Jag upplevde vid förra mötet att regeringen inte hade några sådana uppgifter, men jag skulle önska att man ändå satte sig in i detta inför samtalen eftersom Förenade Arabemiraten spelar en stor roll i hela denna konflikt just nu.

När det gäller omikron fick jag inget svar på frågan om restriktionerna gentemot afrikanska länder. Det är väldigt märkligt att vi har de hårdaste restriktionerna mot de länder som just nu har lägre smittotal. Egentligen skulle det väl vara tvärtom.

När det gäller själva vaccinet och patenten, som statsrådet tar upp, är det naturligtvis bra att vi är med och bidrar till att dessa länder får mer vaccin via Covax och andra samarbeten. Men det blir i grunden väldigt märkligt att de rikaste länderna i världen, dit vi hör, och den union vi i dag pratar om helt enkelt tar allt vaccin, och sedan ska vi vara lite snälla och skänka de doser som blir över. Det är inte att bedriva en rättvis politik, även om det är bättre än ingenting. Frågan om patent bör alltså verkligen lyftas upp högre på agendan inom en snar framtid, för detta är ohållbart.

Anf. 102 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Frågor som gäller inreseförbud och så vidare ligger inte på FAC, så jag lämnar det till det råd som har hand om dessa frågor.

Anf. 103 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar då att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Centralasien. Det här är också en diskussionspunkt.

Anf. 104 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Punkten är en del av genomförandet av EU:s Centralasienstrategi, som stadgar att rådet återkommande ska diskutera utvecklingen i regionen. Borrell väntas inleda genom att redogöra för EU:s utrikesministermöte med de centralasiatiska länderna, som hölls i Dusjanbe i november.

Fokus för diskussionen väntas bli EU:s samarbete med de centralasiatiska länderna om utvecklingen i Afghanistan. Här kommer jag som utgångspunkt att ha den lunch om Afghanistan som jag initierade för ministrarna under OSSE:s ministerkonferens. Diskussionen väntas handla om infrastruktur mellan EU och den centralasiatiska regionen, om vattenfrågor och om att EU bör fortsätta att stödja Centralasien i dessa frågor inom den befintliga Centralasienstrategin. Strategin har därutöver starkt fokus på mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Centralasien är en region där klimatförändringarna redan märks och leder till ökad risk för konflikt. OSSE har i en studie identifierat elva hotspots för risker som är kopplade till klimat och säkerhet i Centralasien. Det har förekommit spänningar mellan det nedströms liggande Uzbekistan och det uppströms liggande Tadzjikistan. Likaså var kontroll över vattentillgångar i ett omtvistat område en av de tändande gnistorna i konfrontationen mellan Tadzjikistan och Kirgizistan i våras. Jag avser därför på måndag att lyfta fram vikten av att alla länder följer de åtaganden som har gjorts under COP 26.

Jag kan i sammanhanget också nämna att OSSE:s ministerkonferens i förra veckan för första gången någonsin antog beslut om just klimat och säkerhet.

Anf. 105 ORDFÖRANDEN:

Det är intressant att vattentillgången kan vara en tändande gnista, men det är en annan historia.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 6, Venezuela. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 106 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Krisen i Venezuela är alltför mycket allvarlig. Vi ser med bestörtning på den fortsatta repressionen. Regimens ansvar för utvecklingen är otvetydigt. För att krisen långsiktigt ska kunna lösas krävs förhandlingar mellan regimen och oppositionen. Maduroregimens beslut att avbryta förhandlingarna med oppositionen är allvarligt. EU måste verka för att samtalen återupptas, med det långsiktiga målet att åstadkomma fria och rättvisa val i Venezuela.

EU kunde i samband med regional- och lokalvalen i november skicka valobservatörer till Venezuela för första gången på 15 år. Det stod samtidigt redan på förhand klart att det saknades förutsättningar för att valen skulle uppfylla de krav som vi har ställt på demokratiska val. Valobservatörernas preliminära rapport uppmärksammade att de flesta oppositionspartier deltog för första gången sedan 2015 och att de tekniska

förhållandena var något bättre än i tidigare valprocesser. Rapporten lyfte dock också fram att strukturella orättvisa konkurrensvillkor kvarstod.

EU måste verka för att Venezuela ska välja en demokratisk väg och respektera de mänskliga rättigheterna. Maduro saknar demokratisk legitimitet, och det regimkontrollerade parlamentet representerar inte det venezuelanska folkets vilja.

Den politiska och ekonomiska krisen och regimens kränkningar av de mänskliga rättigheterna har resulterat i en omfattande humanitär kris. Nära 6 miljoner venezuelaner är på flykt. Sverige är den fjärde största givaren till den humanitära responsen. Även EU måste fortsätta engagera sig i den humanitära krisen, som är en av världens mest underfinansierade.

Anf. 107 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Vi har diskuterat och från höger till vänster under detta möte kritiserat länder som Polen, Turkiet och Etiopien för demokratiska underskott. Nu har vi på dagordningen landat på turbovarianten av detta, nämligen Venezuela. Då finns det också anledning för både EU-nämnden och regeringen att vara väldigt tydliga i sin ståndpunkt.

Jag skulle i regeringens ståndpunkt vilja få en skärpning i tredje stycket, där det står om den politiska och ekonomiska krisen. Detta skulle i stället formuleras: Den ekonomiska krisen och regimens kränkningar av de mänskliga rättigheterna, som har resulterat i en humanitär kris, är en konsekvens av det politiska förtrycket vars ansvar helt vilar på Venezuelas regering.

Vi behöver en tydlig och skarp formulering här, för det här är inte någon tebjudning.

Anf. 108 ORDFÖRANDEN:

Nej, Hans Rothenberg från Moderaterna har helt rätt i att det inte är en tebjudning.

Anf. 109 DANIEL RIAZAT (V):

Jag uppfattade ändå att det i princip var det statsrådet sa i sin ståndpunkt, men det får statsrådet svara på.

När det kommer till frågan om att respektera mänskliga rättigheter och de problem som finns med detta ser jag inga problem med regeringens ståndpunkt. Däremot har jag en fråga. Samtidigt som regeringen pratar om att den sittande makten inte har ett folkligt demokratiskt stöd har regeringen tidigare också uttryckt väldigt mycket stöd för en annan icke-demokratisk kandidat som heter Guaidó. Jag undrar helt enkelt om regeringen fortfarande står bakom den icke-demokratiska kandidaten.

Anf. 110 MARKUS WIECHEL (SD):

Herr ordförande! Jag tackar utrikesministern för dragningen.

I likhet med Moderaterna skulle vi gärna se en tydligare text. Av den anledningen står vi bakom det förslag som Moderaterna har kommit med.

Anf. 111 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tackar för genomgången.

2021/22:17
10 december

Jag fick också en rapport från Kerstin som tyckte att det var för svaga skrivningar kopplat till den politiska krisen och illegitimiteten. Jag uppfattar att utrikesministern har skärpt tonen jämfört vad vi hörde i utskottet, men om man kan göra en ytterligare och mer tydlig markering är det också välkommet. Men jag lyssnar in utrikesministern först.

Anf. 112 ORDFÖRANDEN:

Det som framförs muntligt är lika giltigt som det skriftliga, men vi får återkomma till det alldeles strax.

Anf. 113 MARIA NILSSON (L):

Herr ordförande! Jag ska fatta mig kort. Vi står också bakom den föreslagna skärpning som Moderaterna lyfte upp här.

Anf. 114 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Som jag sa i min inledning har vi en stor skärpning. Vi förhandlar inte texter i KDO:n, utan vi förhandlar vad jag ska säga på mötet – och inte i exakta ordalydelser. När det gäller det ni säger om att regimen bär det fulla ansvaret och så vidare är detta otvetydigt, och det var också det jag sa. Jag kan alltså inte se att det är några problem där.

När det gäller Daniel Riazats inlägg ser vi det så här: Nationalförsamlingen som valdes år 2015 var demokratiskt vald. Till skillnad från Nicolás Maduro deklarerades Juan Guaidó som interimspresident genom ett demokratiskt förfarande, och han erhöll därigenom demokratisk legitimitet i den rollen. Sverige fortsätter att stödja Guaidó och alla aktörer i Venezuela som arbetar för en återgång till den demokratiska ordningen, inklusive fria och rättvisa president- och parlamentsval. Maduro saknar demokratisk legitimitet, och det regimkontrollerade parlamentet representerar nu inte det venezuelanska folkets vilja. Vi har uttryckt oro för situationen och beklagat regimen hantering av detta.

Regeringen kommer att ta ställning till frågan i januari, när Guaidós mandat löper ut, och vi kommer att fortsätta stödja de aktörer som vill att Venezuela går över till en demokratisk ordning – inklusive presidentval och parlamentsval som är demokratiska.

Anf. 115 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Jag tackar för svaret från statsrådet.

Den 10 november hade vi ett skriftligt samråd med EU-nämnden där Vänsterpartiet anmälde en avvikande ståndpunkt. Jag skulle vilja anmäla den avvikande ståndpunkten även i dag.

När vi kritiserar de faktiska och verkliga bristerna i demokrati och de brott mot mänskliga rättigheter som har skett i Venezuela tycker jag att det är otroligt viktigt att kritiken inte utgår ifrån vad vi tycker politiskt om någon organisation eller kandidat i landet. Den ska i stället utgå från faktiska händelser och det som har hänt i de olika valen. Vi upplever helt enkelt att regeringen stöttar en sida av rent politiska skäl och inte av skäl som jag anser vara legitima. Detta är regeringens uppfattning, och jag respekterar den – men vi vill anmäla den avvikande ståndpunkten.

Anf. 116 HANS ROTHENBERG (M):

2021/22:17
10 december

Då gör jag en välvillig tolkning av det utrikesministern säger. Det som står i texten spelar ned det politiska ansvaret, men som jag tidigare sa utgår jag ifrån att detta kommer att framföras med omsorg och kanske bli verklighet i en framtid.

Anf. 117 ORDFÖRANDEN:

”Omsorg” är ett fint ord, Hans. Det tycker vi om. Jag noterar att utrikesministern nickar instämmande; då behöver det inte kommenteras ytterligare.

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med en avvikande ståndpunkt från Vänsterpartiet.

Vi kommer då in på dagordningspunkt 7, Övriga frågor, och här verkar utrikesministern minsann vara på hugget – räcker upp handen och allt! Det är nästan lite klassrumskänsla här.

Anf. 118 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Herr ordförande! Jag skulle bara vilja informera om att Borrell har bjudit in Qatars utrikesminister till en informell lunch i anslutning till rådsmötet. Det har förutsättningar att bli en värdefull diskussion, bland annat om hur Qatar ser på utvecklingen i Afghanistan. Jag förutser dock inte att fotbollsfrågan kommer upp.

Anf. 119 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Vi tackar därmed utrikesministern med medarbetare för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och önskar lycka till vid det kommande rådsmötet. Vi önskar givetvis även en trevlig helg till er alla!

Anf. 120 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Tack så mycket, herr ordförande! Jag önskar detsamma till ordföranden och nämndens ledamöter och personal.

Anf. 121 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket!

Innehållsförteckning

§ 1 Jordbruks- och fiskefrågor

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	1
Anf. 5 MARIA GARDFJELL (MP).....	3
Anf. 6 DANIEL RIAZAT (V).....	3
Anf. 7 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	3
Anf. 8 Kanslirådet KARIN VICTORIN.....	3
Anf. 9 MARIA GARDFJELL (MP).....	3
Anf. 10 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	4
Anf. 11 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 12 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	4
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 14 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	4
Anf. 15 DANIEL RIAZAT (V).....	5
Anf. 16 JOHN WIDEGREN (M)	5
Anf. 17 SOFIA DAMM (KD)	5
Anf. 18 ANNIKA QARLSSON (C).....	5
Anf. 19 MARTIN KINNUNEN (SD)	5
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 21 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	6
Anf. 22 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 23 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	6
Anf. 24 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 25 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	6
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 27 Statsrådet ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	7
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	7

§ 2 Allmänna frågor

.....	8
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 30 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	8
Anf. 32 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	8
Anf. 33 JESSIKA ROSWALL (M).....	10
Anf. 34 DANIEL RIAZAT (V).....	11
Anf. 35 MARIA GARDFJELL (MP).....	11
Anf. 36 SOFIA DAMM (KD)	11
Anf. 37 MARIA NILSSON (L).....	12
Anf. 38 ANNIKA QARLSSON (C).....	12
Anf. 39 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	13
Anf. 40 ORDFÖRANDEN.....	14
Anf. 41 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	14
Anf. 42 SOFIA DAMM (KD)	15
Anf. 43 ANNA VIKSTRÖM (S).....	15
Anf. 44 Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	15

Anf. 45	JESSIKA ROSWALL (M)	15
Anf. 46	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	15
Anf. 47	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 48	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	16
Anf. 49	ORDFÖRANDEN	16
Anf. 50	DANIEL RIAZAT (V)	16
Anf. 51	ANNIKA QARLSSON (C)	17
Anf. 52	MARIA NILSSON (L)	17
Anf. 53	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	17
Anf. 54	ORDFÖRANDEN	18
Anf. 55	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	18
Anf. 56	DANIEL RIAZAT (V)	18
Anf. 57	MARIA GARDFJELL (MP)	19
Anf. 58	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	19
Anf. 59	ORDFÖRANDEN	19
Anf. 60	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	19
Anf. 61	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 62	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20
Anf. 63	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 64	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20
Anf. 65	ORDFÖRANDEN	20
Anf. 66	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	20
Anf. 67	ORDFÖRANDEN	21
Anf. 68	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	21
Anf. 69	ORDFÖRANDEN	21

§ 3 Allmänna frågor

		22
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	22
Anf. 71	Statsrådet HANS DAHLGREN (S)	22
Anf. 72	Utrikesminister ANN LINDE (S)	22
Anf. 73	DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 74	MARIA NILSSON (L).....	23
Anf. 75	Utrikesminister ANN LINDE (S)	23
Anf. 76	DANIEL RIAZAT (V).....	23
Anf. 77	Utrikesminister ANN LINDE (S)	24
Anf. 78	DANIEL RIAZAT (V).....	24
Anf. 79	ORDFÖRANDEN.....	24
Anf. 80	SOFIA DAMM (KD).....	24
Anf. 81	DANIEL RIAZAT (V).....	24
Anf. 82	ORDFÖRANDEN.....	25

§ 4 Utrikes frågor

.....	26
Anf. 83 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 84 Utrikesminister ANN LINDE (S)	26
Anf. 85 ORDFÖRANDEN.....	26
Anf. 86 Utrikesminister ANN LINDE (S)	26
Anf. 87 SOFIA DAMM (KD)	28
Anf. 88 Utrikesminister ANN LINDE (S)	28
Anf. 89 SOFIA DAMM (KD)	28
Anf. 90 Utrikesminister ANN LINDE (S)	28

Anf. 91	ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 92	MARKUS WIECHEL (SD)	28
Anf. 93	ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 94	HANS ROTHENBERG (M).....	29
Anf. 95	Utrikesminister ANN LINDE (S)	29
Anf. 96	ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 97	Utrikesminister ANN LINDE (S)	29
Anf. 98	MARIA NILSSON (L).....	30
Anf. 99	DANIEL RIAZAT (V).....	30
Anf. 100	Utrikesminister ANN LINDE (S)	30
Anf. 101	DANIEL RIAZAT (V).....	31
Anf. 102	Utrikesminister ANN LINDE (S)	31
Anf. 103	ORDFÖRANDEN.....	31
Anf. 104	Utrikesminister ANN LINDE (S)	32
Anf. 105	ORDFÖRANDEN.....	32
Anf. 106	Utrikesminister ANN LINDE (S)	32
Anf. 107	HANS ROTHENBERG (M).....	33
Anf. 108	ORDFÖRANDEN.....	33
Anf. 109	DANIEL RIAZAT (V).....	33
Anf. 110	MARKUS WIECHEL (SD)	33
Anf. 111	ANNIKA QARLSSON (C).....	33
Anf. 112	ORDFÖRANDEN.....	34
Anf. 113	MARIA NILSSON (L).....	34
Anf. 114	Utrikesminister ANN LINDE (S)	34
Anf. 115	DANIEL RIAZAT (V).....	34
Anf. 116	HANS ROTHENBERG (M).....	34
Anf. 117	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 118	Utrikesminister ANN LINDE (S)	35
Anf. 119	ORDFÖRANDEN.....	35
Anf. 120	Utrikesminister ANN LINDE (S)	35
Anf. 121	ORDFÖRANDEN.....	35